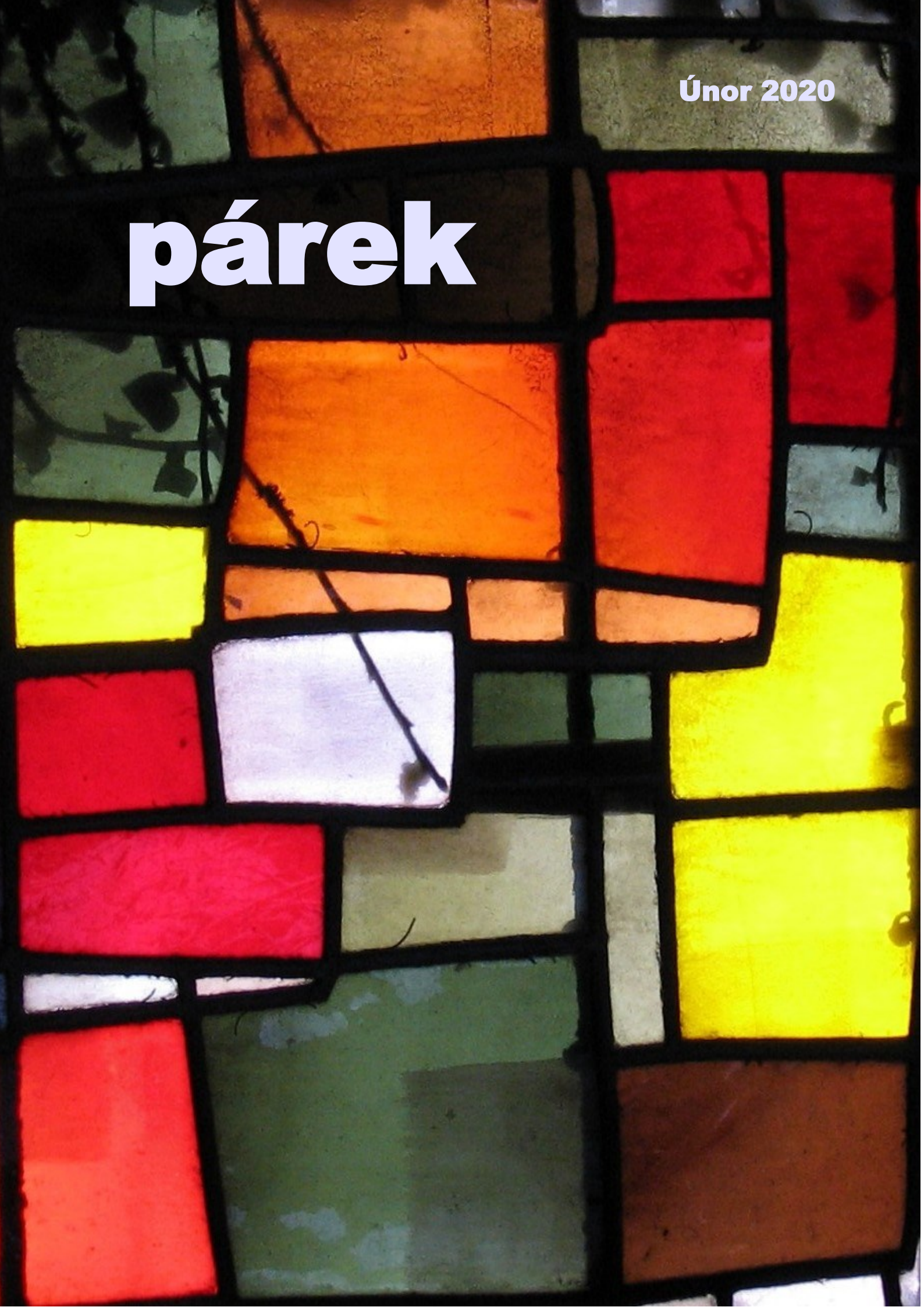

Únor 2020

párek

párek

časopis Knihovny města Ostravy, p.o.

č. 2., 2020

ročník XX.

šéfredaktor: Bohdan Volejníček

grafika: Bohdan Volejníček,
Anežka Chudejová

korektury: Jana Martiníková

email: parek.kmo@gmail.com

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...

menu

Entrée	4
Recenze:	
<i>Fenomén: polská literární reportáž</i>	5
<i>Moře rzi</i>	8
<i>Maxl žhář</i>	10
<i>Čtvrtá opice</i>	12
Nejlepší knihy roku 2019	14
Odložení dokumentu - nová služba	18

entr ee

Kdo dnes není na sociálních sítích, ten jako by neexistoval. K tomu Češi jsou jeden z největších čtenářských národů světa, takže nikoho asi nepřekvapuje, že na našich sociálních sítích jsou stovky čtenářských skupin. A v nich je samozřejmě i mnoho knihovníků. Můžete předpokládat, že tito „profíci“ jsou spíše obdivováni pro své znalosti a množství přečtených titulů, ale existují situace, kdy jejich profesní zkušenosti jsou na škodu, či se přímo jejich vinou stanou terčem nenávisti oddaných knihomolů.

Jedním z klasických příkladů je ona nerudovská otázka: „Kam s nimi?“ Stačí, když jeden knihomol pošle fotku hromady knih ležících u popelnic, v kontejnerech na smetí, nedej bože záběr, jak z knihoven házejí knihy přímo do přistaveného vozu komunálních služeb. Rychlostí blesku se pak množí komentáře o kulturním barbarství, knižní zločinnosti, vše doplněné brečícími a zuřícími smajlíky. A pak naivní knihovník napíše, že knihovny nejsou nafukovací, knih je na trhu více než rohlíků, a že loni musel z prostorových důvodů zlikvidovat tolik stovek či tisíců svazků. A tím si podepsal ortel smrti a dostal se na společenskou úroveň pedofilních vrahů.

Každý druhý knihomol má mnoho „úžasných“ nápadů, jak tyto staré osahané knihy kulturně opět využít, a knihovníci jsou tak tupí, že na to nepřijdou. Jenže, knihomolové, my jsme na to přišli už dávno a víme, že antikvariáty, školy, nemocnice či domovy důchodců o tyto staré osahané knižní skvosty opravdu zájem nemají. Nejlepší kulturní řešení je recyklace, aby z nich mohly vzniknout další nové knihy.

Bohdan BoboKing Volejníček

Fenomén: polská literární reportáž

recenze

**Michaela Benešová, Renata Rusin
Dybalska, Lucie Zakopalová a kol.**

text: Petr Ligocký

I „velký reportér je umělcem“

Těmito slovy shrnul kdysi potenciál reportérského řemesla jeden z předních polských reportérů a teoretiků reportážního žánru Melchior Wańkowicz. Reportér může být opravdu umělcem, přistupuje-li ke zpracovávanému tématu jako literát, tedy s dostatečnou uměleckou invencí. Toto tvrzení přispělo v nemalé míře ke vzniku dnes již kultovní „polské školy reportáže“ známé svými osobnostmi jako Ryszard Kapuściński nebo Hanna Krall. Bez nadsázky lze říci, že na dnešním polském knižním trhu zaujímá literární reportáž první místo co do čtenářské oblíbenosti. Jak je poznamenáno v úvodu monografie – Fenomén: polská literární reportáž, jež bude předmětem této recenze: „Být reportérem v současném Polsku znamená patřit k autorům, kterým lidé naslouchají a jejichž texty čtou“.

Publikace přináší komplexní pohled na polskou literární reportáž jako na svébytný literárně-publicistický žánr, stejně jako na populární a ve světě se rozšiřující literární fenomén. Obsah monografie je výsledkem setkání nad tématem „Fenomén: polská literární reportáž“, jež se odehrálo na půdě Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v roce 2014. Diskuse, které se zúčastnili přední polští teoretikové, praktici a vydavatelé tohoto žánru, vyústila v první kolektivní monografii tohoto typu v Česku.

Knihy je rozdělena do tří samostatných a rozdílně pojatých kapitol. Každá z nich přibližuje čtenáři fenomén polské literární reportáže ze zcela odlišné perspektivy, což za-

ručuje poměrně nenásilný a obohacující čtenářský zážitek. Díky tomu, že se v každé z kapitol mění styl, kniha neupadá v nudný výčet informací. První část monografie, jak již napovídá její samotný název – „Reportáž od počátků k dnešku“, má charakter vesměs historicko-popisný. Na literární reportáž jako na svébytný žánr polského písemnictví je zde nahlíženo podle toho, jak se vyvíjel v různých obdobích, a to jak z hlediska literárního, tak publicistického. Čtenář tak postupně získává jakousi teoretickou průpravu na téma historie žánru, která mu dá základ pro další recepci knihy. Osobně mě nejvíce zaujal závěr kapitoly přibližující historii a současnou situaci tohoto žánru v českém mediálním prostředí – konečně bylo vysvětleno, proč je současná česká literární reportáž oproti polské tak zaostává. A čím to vlastně, že se tomuto žánru u nás tolik nedaří? Přece proč bychom nemohli psát podobně jako Poláci stylově pestré reportážní texty např. o konfliktech zemí třetího světa? Že by byl problém v nás samých a našem pragmaticko-hedonickém zájmu o dění ve světě?

Po detailní literárně historické analýze žánru přichází řada na jeho rozbor pohledem jazykovědců a dalších badatelů. Studie s názvem „Pohled do reportérské kuchyně“ čtenáře podrobně seznamuje se základními pracovními metodami reportérské profese. Na základě důkladného „rozpitvání“ stylů vybraných polských reportáží se zde postupně dozvíme, jak je to s autorem coby reportérem a jeho funkcí v reportážním textu, jak originálně pojmenovat svou reportáž, aby zaujala co nejširší okruh čtenářů, jak v textu efektivně představit reportážního „hrdinu“ či jak poutavě konstruovat sdělovaný příběh. Díky bohatým příkladům v podobě ukázek z textů známých polských reportérů se tak celá kapitola stává jistým manuálem pro zdokonalení reportérsky-uměleckého cítění.

Svým zpracováním odlišně pojatá závěrečná kapitola nazvaná „Reportéři svými slovy“ je ve srovnání s předchozími částmi publikace už jen vysloveně odpočinkovým čtením, sestávajícím z rozhovorů s předními představiteli současného polského reportérského parnasu. Z promyšleně vedených dialogů s osobnostmi jako Mariusz Szczygieł, Wojciech Tochman, Paweł Smoleński, Włodzimierz Nowak, Lidia Ostałowska a Magdalena Budzińska se dozvídáme řadu zajímavostí z práce i zákulisí reportérské branže. Tímto „vyprávěním o životě reportéra“ tak kniha přirozeně kulminuje a zanechává v nás hlad po

přečtení si některého z popisovaných reportážních titulů.

I když se nejedná o rozsahem nejobsáhlejší literárněvědnou monografii, neubírá jí to na kvalitě. V případě této knihy se, alespoň podle mého názoru, stává její útlost a z ní vyplývající větší přehlednost výhodou. Co tedy od ní můžeme čekat? Tato kniha je čtenářsky dostupným a poutavým čtením přibližujícím detailně žánr, který se doposud českému mediálnímu prostředí vyhýbá. Proč tomu tak je, jsem částečně naznačil, víc už ale neprozradím, maximálně vás odkážu k četbě zmiňovaného titulu. Za sebe doufám, že se tato monografie stane inspirací pro mladou generaci českých reportérů a snad i první vlaštovkou ke vzniku kvalitních českých textů tohoto typu.

BENEŠOVÁ, M. Fenomén: polská literární reportáž.
Praha: nakladatelství Karolinum, 2016. 202 stran.

Moře rzi

C. Robert Cargill

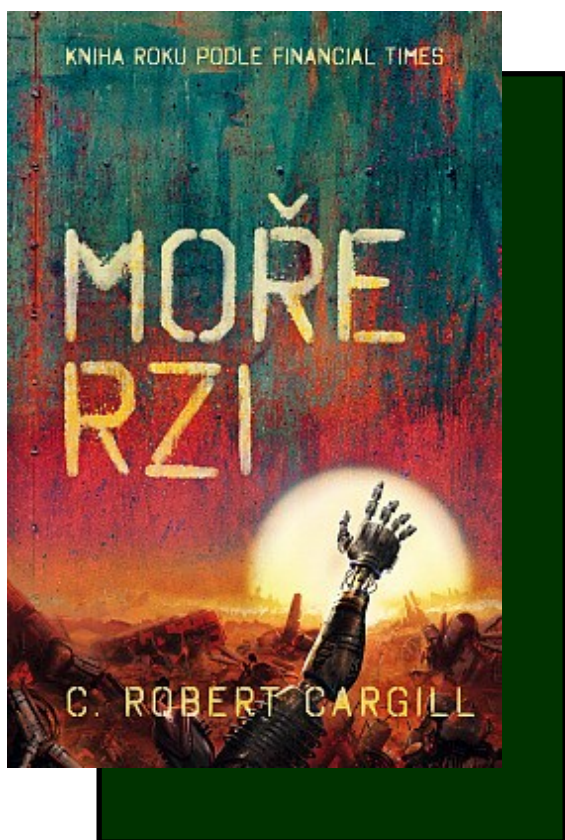
text: Jana Martiníková

Co je Moře rzi? Ponuré místo uprostřed postapokalyptického světa, území marnosti a rozpadu, poseté... ne mrtvolami, jak by se dalo očekávat. Poslední lidské mrtvoly totiž zmizely už před několika desetiletími. Moře rzi je poseté korodujícími troskami, vraky těch, kterým by měl patřit svět, teď, když umělá inteligence vyhladila neschopné lidstvo... jenže všechno je zatraceně jinak.

Hlavní hrdinka románu, samotářka Křehule, byla vytvořena jako „model Pečovatel“, rozumí tedy lidským emocím a je samostatnou a značně silnou osobností. V době globálního povstání bojovala proti lidem, ale teď se sama musí bránit a skrývat. Sotva se totiž roboti osvobodili od svých stvořitelů, jsou vrženi do války superpočítačů a nuceni připojit se k některému z mainframů, které do sebe asimilují myslí milionů robotů. Ti, kdo se podobně jako Křehule odmítají vzdát své individuality, jsou odkázáni sami na sebe a neustále na útěku. Bojují o holou existenci, pátrají po použitelných náhradních součástkách a snaží se dát nový směr svému konání, když to, ke kterému byli naprogramováni, ztratilo smysl. Křehuli navíc pronásleduje temné tajemství z minulosti, tíživá vzpomínka, kterou se jí tak docela nepodařilo zablokovat...

Napínavé a poutavé čtení plné dějových zvratů nezapře, že autor se mnoho let věnoval filmové kritice a také psaní filmových scénářů. Mezi filmy, na nichž spolupracoval, patří Sinister nebo Doctor Strange. Příležitostně si i zahrál některé menší role. V roce 2013 vydal svou první knihu Dreams and Shadows, spadající do žánru městské fantasy. Moře rzi (Sea of Rust) z roku 2017 je jeho třetím románem. Získal za něj britskou cenu The Arthur C. Clarke Award pro nejlepší sci-fi roku 2018.

Kniha je originální už samotným pojetím postapokalyptického příběhu, kdy nesledujeme tradiční snahu zbytku civilizace o přežití, ale vkročíme rovnou do světa, ve kterém lidstvo nadobro vyhynulo. Země teď patří někomu jinému. Je ovšem zajímavé (a smutně ironické) sledovat, jak se „nový, lepší svět“ pro vítěze jaksí nekoná... Cargillovi se podařilo velmi dobře skloubit akční zápletku, která vám nedovolí pustit knížku z ruky, s myšlenkově závažnými otázkami a filozofickým přesahem. A jako každá opravdu dobrá sci-fi, i tento příběh, byť není zasazen do naší reality a jeho hrdiny jsou myslící stroje, nám pomocí neobvyklého úhlu pohledu umožňuje dozvědět se něco nového především o nás samotných, o lidech.

CARGILL, C. Robert. Moře rzi.

Praha: Dobrovský, s.r.o., 2019. 327 stran.

Maxl žhář

Anna Strnadová

text: Dana Butorová

Jestli jste pro sebe ještě neobjevili Annu Strnadovou, pak to udělejte. Tato česká prozaička i básnířka, absolventka češtiny a francouzštiny na PF olomoucké univerzity má co nabídnout. Možná jste někteří zaznamenali vydání knihy *Emigrantka*, novely *V oknech červené muškáty* či románu *Nebeské komando*. Ovšem opravdovou lahůdkou je venkovský román **Maxl žhář**, oceněný Literární cenou týdeníku *Reflex* 2019, který vás zavede do druhé poloviny 19. století na Žďársko.

Údaje o žďárském paliči Maxmiliánu Novotném zvaném Maxl čerpala autorka ze soudních zápisů c. k. Krajského soudu v Jihlavě, také z Památníku sboru dobrovolných hasičů města Žďáru z r. 1938 a z knihy *Kořeny věků* o dopadu prusko-rakouské války na Žďársko. Zajímavostí je, že z této poslední uvedené knihy získala například i údaje o počasí během ročních období.

To vše použila Strnadová k vylíčení tragického příběhu tesaře Maxla, skutečné postavy. Maxl bojuje nejen s nedostatkem práce, alkoholem, ale i sám se sebou, se svou povahou. Hrozně rád by zajistil svoji milovanou Anežku i syna Františka, ale žije v době, kdy práce není. Aby ji jako tesař získal, dopouští se pod tíhou hladu, zoufalství, alkoholu i pod vlivem kumpánů žhářství. Historické prameny ukazují, že si svůj trest odpykal osmnáctiletým pobytem v nejtěžším vězení v Kartouzích. Autorka uvádí, že při studiu pramenů ji velmi zasáhla výše trestu Maxmiliána Novotného, a to vlastně trestu již sníženého. Nejen Maxl ve své době, ale i dnešní čtenář musí být šokován prvotním rozhodnutím soudu o doživotním trestu.

Svůj příběh vypráví Maxl retrospektivně, začíná vzpomínáním z vězení, a to ne jednoho. Útrapy člověka vězněného i člověka na útěku jsou zde vylíčeny velmi naturalisticky. Stejně tak, jako dennodenní život na vesnici, myšlenkové pochody hlavního hrdiny i vesničanů. Přes veškerou drsnost najde čtenář také spoustu něhy ve vztahu Maxl-Anežka-František, mnoho lítosti, porozumění a zdravého rozumu ve vztahu Maxlova rodina vs. starostovi. Optimističtěji působí ta část románu, která líčí přerod Maxla v šikovného hodináře. To mu po návratu z vězení pomůže vydobýt si mezi Žďáráky ztracenou úctu, zvláště když opraví obecní věžní hodiny. Paradoxem je, že průpravu pro tuto další profesi si přináší od spoluvězně a rozšiřuje tak svůj um tesaře, soustružníka a kovotepce o dovednost hodináře.

Román Maxl žhář je o lásce, obětavosti, zradě, odpuštění, ale i o postavení neprovdané ženy s dítětem narážející na předsudky tehdejší společnosti. Od tohoto silného rodinného příběhu o lidské nezlomnosti se těžko vstává. Zvláště pak závěrečné stránky jsou plné dojetí a smíření.

STRNADOVÁ, Anna. Maxl žhář.

Praha: Euromedia Group, 2019. 333 stran.

Čtvrtá opice

recenze

J. D. Barker

text: Bohdan Volejníček

V dnešní nabídce detektivek a thrillerů se většinou dokáže prosadit jen ten titul, který je něčím výjimečný, neobvyklý. Nejčastěji stupňující se brutalitou a násilnými scénami, nebo je napsaný s takovým vypravěčským umem, že se takřikajíc nedá odložit z rukou. Kniha amerického autora J. D. Barkera „Čtvrtá opice“ splňuje obě podmínky. Je skutečně neobvyklá, originální, a přitom se čte „jako když řeka teče“. A čím je tak neobvyklá? Tím, čím ji už na přebalu knihu charakterizuje hvězda literárního thrilleru Jeffery Deaver - „nádherně zvrácené“. Slovo zvrácené je určitě trefné vyjádření. Jednak myšlenkou, že za své „hříchy“ budete nejvíce potrestáni, když za ně bude trpět váš blízký, nevinný člověk. A za druhé, že k tomuto trestu je použito buddhistické náboženství a filozofie, snad jediná zcela nenásilná víra ve světě náboženství.

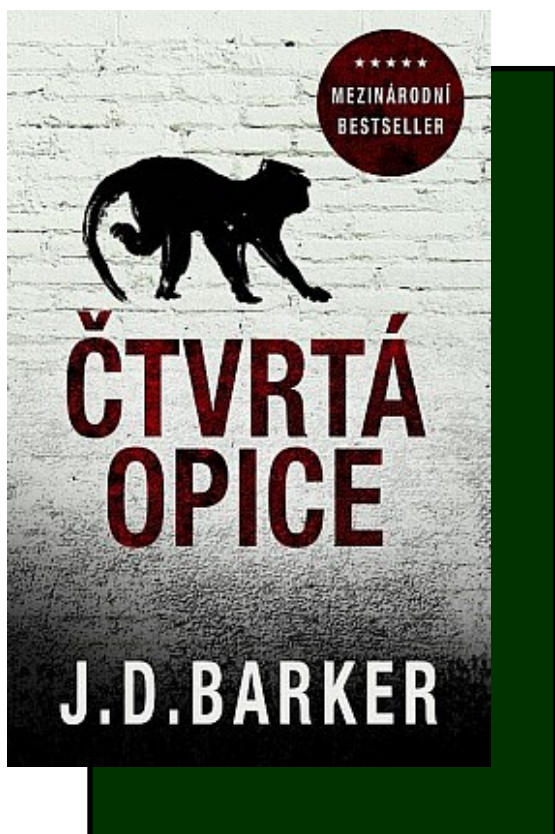
Většina z nás zná sošky opiček, které si zakrývají ústa, oči a uši. V buddhistické tradici je těch opiček o jednu více a znamenají „neslyším zlo, nevidím zlo, nemluvím zlo“. Čtvrtá pak znamená „nečiním zlo“. Na tomto principu už několik let terorizuje americké Chicago sériový vrah, kterému se přezdívá Opičí vrah. Vlastní totiž spoustu usvědčujícího materiálu na mnoho lidí, kteří mají na svých rukou krev. Ale aby je ztrestal, unáší jim blízké, které pomalu zabíjí na principu čtyř opic. Po pár dnech jim poštou zašle v ozdobné krabičce ucho (neslyším zlo), pak oči (nevidím zlo) a nakonec vytržený jazyk (nemluvím zlo). Oběti, které si takto projdou peklem, nechává poté mrtvé pohozené na veřejném místě. Případ má na starosti detektiv Sam Porter, který je nečekaně zavolán k zajímavé nehodě. V centru města přejel autobus neznámého muže. Zjevně fatální nehoda z nedbalosti, kdy někdo nečekal na přechodu na zelenou a skončil pod koly autobusu. Smutné, ale celkem časté. Co ale není časté a běžné, aby mrtví nosili po kapsách dárkové

krabičky s uříznutým uchem. Byla adresována vlivnému podnikateli. Jenže ten nenahlásil, že by postrádal někoho z rodiny či blízkých. Ale přesto ví, komu to zakrvavené ucho patří. Oběti čas běží a od smrti ji dělí jen zkušenost detektiva Portera.

Příběh má ovšem ještě jednu linii, mohli bychom říci další příběh, na který se slovo „zvrácený“ hodí dle mě ještě více. V kapse muže z autobusové nehody se kromě krabičky našel totiž i deník. Je v něm popisován příběh chlapce a jeho otce a matky. Příběh psaný s chladností a brutalitou jako z *Mlčení jehňátek* a atmosférou filmu *Psycho*. Neskutčně zvrácený, ani ne tak svým násilím, jako svojí filozofií. Je to deník Opičího vraha?

„Čtvrtá opice“ je thriller, který vás doslova pohltí. Kousek po kousku rozcupuje slovo „normálnost“ ve vaší mysli a nahradí ho slovem „zvrácený“. Ale „nádherně zvrácený“. Možná je to mojí „zvrácenou duší“, ale deníkové záznamy mě přitahovaly snad více než primární příběh. Na trhu už je další kniha ze série (*Pátá oběť*), a tak je na co se těšit.

Z anglického originálu „*The Fourth Monkey*“ (2017) přeložil Jan Netolička a vydalo nakl. Domino v roce 2018.

BARKER, J. D. Čtvrtá opice.

Ostrava: Domino, 2018. 445 stran.

Nejlepší knihy v roce 2019

Krátká rekapitulace titulů, které v loňském roce byly nejčtenější, nejžádanější či získaly literární ocenění od laické nebo odborné veřejnosti.

Nejprodávanější knihy na našem knižním trhu

Beletrie

Alena Mornštajnová: *Tiché roky*

Alena Mornštajnová: *Hana*

Jo Nesbo: *Nůž*

Patrik Hartl: *Nejlepší víkend*

Filip Rožek: *Gump: Pes, který naučil lidi žít*

Literatura pro děti a mládež

Karel Kovář: *Kovy - iPohádka*

J. Kinney: *Deník malého poseroutky 14*

J. Kinney: *Deník báječného kamaráda*

R. Riggs: *Siroťáček sl. Peregrinové 4*

Christopher Paolini: *Poutník, čarodějnice a červ*

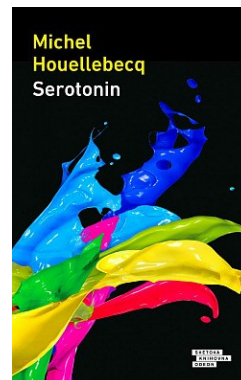
V této kategorii byly snad jediným překvapením tituly „Gump: Pes, který naučil lidi žít“ a „Kovy-iPohádky“, které stačily prorazit mezi osvědčené bestsellerové autory posledních let.

Kniha roku Lidových novin

Michel Houellebecq: Serotonin

Kniha roku je tradiční literární anketa, kterou každoročně pořádá deník Lidové noviny na základě hlasování spisovatelů, překladatelů, editorů, literárních kritiků, humanitních i přírodních vědců, politiků a jiných osobností literárního a veřejného života.

Nejkrásnější české knihy roku

Odborná literatura

N. Potter: Co je designér: věci, místa, sdělení

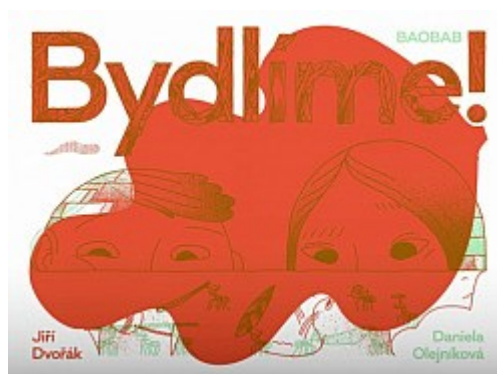
Krásná literatura

I. Trojanow: Moc a vzdor

Literatura pro děti a mládež

J. Dvořák: Bydlíme!

Nejkrásnější české knihy roku každoročně pořádá Ministerstvo kultury ČR a Památník národního písemnictví. V soutěži o nejlepší knižní design je hodnoceno grafické, ilustrační a polygrafické zpracování knih vydaných v českých nakladatelstvích a vtištěných v českých tiskárnách vždy za poslední kalendářní rok .

Zlatá stuha

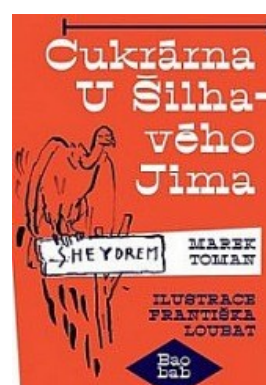
Beletrie pro děti

D. Krolupperová: Past na korunu

Beletrie pro mládež

M. Toman: Cukrárna U Šilhavého Jima

Výroční cena Zlatá stuha je každoročně udělována tvůrcům nejlepších knih pro děti a mládež vydaných v českém jazyce. Existuje již více než 20 let a představuje jedinou cenu v České republice zaměřenou výhradně na dětskou literaturu.

Literární cena Knižního klubu

Ema Labudová: Tapetář

Literární cena Knižního klubu je v mnoha ohledech jedinečná. Nezaměřuje se na již publikované práce, jak bývá obvyklé, ale vybrané původní rukopisy proměňuje v knihy, od svého vzniku v roce 1995 cíleně podporuje domácí tvůrce a rozvoj kvalitní české literatury.

Kniha roku 2019

cena nadačního fondu Čtení tě mění

Absolutní vítěz

Alena Mornštajnová: Tiché roky

Kategorie Napětí

C. J. Tudor: Křídák

Kategorie Dětská kniha

Adrián Macho: Gerda, příběh velryby

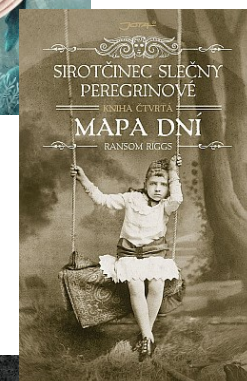
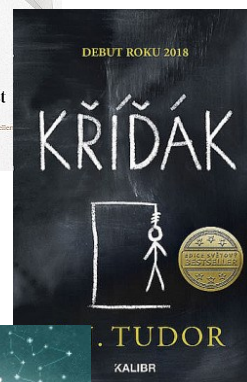
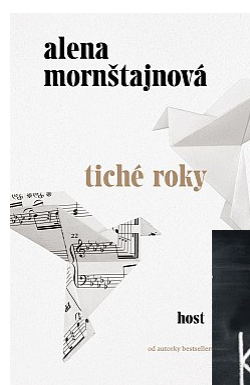
Kategorie Sci-fi a fantasy

R. Riggs: Sirotčinec slečny Peregrinové 4

Kategorie Young adult

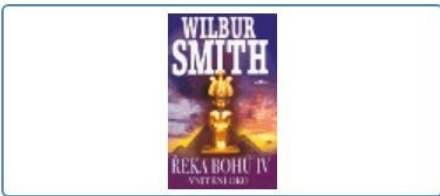
Kateřina Šardická: Zmizení Sáry Lindertové

První ročník nové čtenářské ankety Kniha roku, jejímž vyhlášovatelem je Nadační fond Čtení tě mění. Do hlasování se zapojilo celkem 47 892 čtenářů.

Nová služba Odložení dokumentu

ODLOŽENÍ DOKUMENTU je služba, která vám umožní na vybrané pobočce KMO odložit titul, který je momentálně volný. Služba je určena pro uživatele s platnou registrací a e-mailovým kontaktem, na který je povoleno Odesílání oznámení o čekajících svazcích. Nastavit si ho můžete i sami ve vašem kontě v online katalogu. Po přihlášení do vašeho konta v online katalogu stačí u vybraného titulu kliknout na OBJEDNÁNÍ a u zvolené pobočky vybrat ODLOŽENÍ. Požadavek bude vyřízen do jedné hodiny (v závislosti na pracovní době pobočky) a bude pro vás odložen po dobu tří pracovních dnů (v závislosti na otevírací době pobočky). Požadovaný dokument si můžete vyzvednout až po obdržení potvrzujícího e-mailu. Jedná se o zpoplatněnou službu: 5,- Kč za jeden titul (platí na všechny požadavky včetně zrušených a nevyzvednutých).

Řeka bohů. Vnitřní oko /
Smith, Wilbur A., 1933-

Možnosti		
102 - Vítkovice (Kutuzovova)		
☐ Rezervace (vypůjčeno)	16.12.2019	5,00 Kč
139 - Mar. Hory (J. Trnky) odd. pro dospělé		
☐ Odložení (volné)	Do 3 dnů	5,00 Kč
344 - Výškovice (29. dubna) odd. pro dospělé		
☐ Rezervace (vypůjčeno)	25.11.2019	5,00 Kč
427 - Svinov (nám. Dr. Brauna)		
☐ Odložení (volné)	Do 3 dnů	5,00 Kč
457 - Poruba (Vietnamská)		
☐ Odložení (volné)	Do 3 dnů	5,00 Kč

„Před námi jsou lepší věci než ty, které jsme nechali za námi.“

C. S. Lewis

Párek slaví 20 let

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...